

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, másfél iven. Előfizetési ár: egész évre 14 korona, fél-évre 7 korona. Egyes szám ára 30 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Debreczen, Kollégium; ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A papi család.

Nem ok nélkül tűnik fel sok embernek, hogy a református lelkészek tanácskozásain, hírlapi cikkeiben aránylag nagy hely jut az anyagi kérdéseknek. Nemcsak azért szúr ez szemet, mert hisz a papnak kellene példát adni arról, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, de azért is, mivel valóban az utóbbi két évtized során a javadalmak állami kiegészítése és a korpótlék megadása, a káplántartás költségének fedezése rendkívüli javulást idézett elő a református lelkész fizetésének összegében. Az 1848-i állapotoktól, amikor Eötvös József ellenmondás nélkül elmondhatta, hogy *a református papok között akárhány van olyan, akinek az évi javadalma nem éri el a száz pengő forintot*, mostanáig, amikor a terményfizetésből származó értékkülönbséget nem számítva is, korpótlékkal emelkedő 1600 korona a legkisebb javadalom, csakugyan szédítő haladás. Nem is hiszem, hogy volna református lelkész, aki a maga természetszerűleg szerény életviszonyainak alapos megfontolásával meg ne elégednék ezzel a javadalommal, kivált ha számba veszi, hogy a mostani viszonyok szerint 24—25 éves korában elérheti ezt a javadalmat és hogy nem igen van pálya Magyarországon, amelyen szegénysorsú ember családi összekötetések nélkül ilyen pozíciót 35—36 éves kora előtt elérne.

Nem is volna szükség nagyobb javadalomra, nem is volna illő nagyobbat sürgetni, ha a református egyház is fenntartotta volna a coelibatus intézményét. Akkor csakugyan jómódot, sőt némi szellemi fényűzést — egy néhány jó könyv megvételét, egy-két hazai és külföldi folyóirat járatását — engedne meg az államilag kiegészített s korpótlékkal növelt javadalom mindegyik református papnak.

Amde mi történik, ha él a pap az egyháztól neki meghagyott szabadsággal s családot alapít? Megélhet akkor is. Ne válasszon feleséget a világi hiúságot kedvellők közül; vegyen olyat, aki a papi hivatal egyszerű erkölcsihez tartja magát. Nemcsak anyagilag jár vele jobban, mint bár vagyonos, de sokigényű agyonfodorított úrnővel, de hűséges, sőt legjobb segítő társat talál az egyszerű, szorgalmas, házias asszonyban papi munkája terén is. Még az sem baj, ha nemsokára beköszönt a gyermek; — ha csak az Isten egészséget ad gyermeknek-anyának, sehol sem lehet pirosposzgasabb arcú csemetét látni, mint a napsütötte, levegő járta jó tágas falusi paróchiális udvarokon. Ott gonddal, szeretettel, istenfélelemmel védik a gyermeket a veszedelemtől, nem bonnok felügyeletével s patika szerekkel.

Csupa gyönyörűség a fiatal szülők élete, míg a gyermek a tizedik esztendejét be nem tölti s anyagi gond addig — ha csak rendkívüli baj nincs — nem lehet ismerős. Csak mikor a gyermeket be kell adni középiskolába, akkor változik meg alaposan a helyzet.

Nem is gondolok népes családra. Csak egy-két fiút s egyetlen leányt neveltessen a szegény falusi pap. Még a fiúkat sem veszem jelentősebb összeggel számba. Azok az idők ugyan, amelyekben a kis diákot egy huszassal a zsebében tették be a kollégium udvarára s azután minden szükségességet megkapott a kollégiumtól, régen elmúltak. A tisztcsizmadi mesterek is, kik valamikor a koszttal úgy is ellátott 10—12 mesterlegény számára főzött étel feleslegéből ingyen vagy nagyon kicsi pénzért tartottak el egy pár kis diákot, — régen bent éheznek mint napidíjasok a város házán. Most a tandíjmentes fiúért is fizetni kell különféle nyugdíj, könyvtár s más díjakat s most a konviktus nemcsak emberségesebb, de pénzbe is kerül. Régen a ruházódása is egy-

szerű volt minden rangú ember gyermekének, míg most, ha nem akarjuk az érzékeny gyermeket fájó kigúnyolás tárgyává tenni, nekünk is úgy kell öltöztetnünk: drágán és rosszul, mint más szülők teszik. Még arra sem gondolok, hogy a fiú, vagy az egyik fiú lehet gyöngé tanuló is, bár sehol sincs megírva, hogy minden pap fiának színikitűnőnek kell lenni. Azt is kétséggel koncedálom, hogy a gyenge tanulót nem kell tudományos pályára erőltetni, — bár nyilvánvaló, hogy jobb iparosnak is szükséges négy középiskolai osztályt végezni. De felteszem, hogy kifogástalanul jó tanuló s ennek folytán minden iskolai kedvezményt megkap a pap fia, — mégis rákölt az apja évente 200—300 koronát. Ha kettő van belőle: körülbelül egy harmadát a korpótlék nélküli fizetésnek.

Hát még a lány. Régebben persze a lánygyermekkel nem kellett törődni. Kijárta otthon a rendes iskoláit, megtanult írni-olvasni, az anyja megtanította egy kis kézimunkára és kész volt a nevelés. Azért, hogy nem tudott többet a tudományféleléből, mint akármelyik paraszt lánya, mégis csak papkisasszony volt ő, mert tisztább ruhában járt, szelídebb erkölcsű volt, s ha a keze nem is, a lelke fehérebb volt amazénál s jobban értett a fehércipó meg a cukros sütemény készítéséhez is; ha a falubeli földesúrnak volt kisasszonya: annak a guvernantjából órá is ragadt egy kis német s francia

szó, sokszor még több is, mint a földes kisasszonyra, s egyáltalán nem érezhette magát hátrább sem tudásban, sem külső finomságban, mint akármelyik középsorsú szüle kisasszonya. Nem kellett aggódni a jövő sorsa felől sem: tudni való volt, hogy papné lesz belőle. A jobbagyok lányai között még sem keresett házas társat a pap, a városi mesteremberek is a maguk fajtájában találtak vőt maguknak, a földesurak lányaihoz szegény pap nem emelhetette a szemét, — egy pár kurta nemes lánya, meg a papkisasszonyok sorából kellett a papnéknak kikerülni.

Most nem tudom, mennyi a papnék között a papleány. Azt hiszem kevés. S bizonyára nem azért kevés, mert a paplány lenézné a papot. De ha szabály volna is, mint a görögkatholikusoknál, hogy pap csak papleányt vegyen el, akkor sem lehetne ma már a régi egyszerű szokások szerint nevelni a lánygyermeket. Hiszer akkor is maradhat pártában. És ha nem marad: vajjon tiszteletes uram megeleégzik-e azal, hogy a vele egyenlő tanultságú emberek közül épen csak az ő feleségének ismeretei nem haladják túl az elemi osztályok tananyagát. Aztán meg: szegény papkisasszony sem rab-szolga, hogy — tetszik, nem tetszik — köteles legyen férjhez menni valakihez, akinek négy elemi osztállyal is jó. Sőt maga a pap is intelligens ember, akinek fájdalmat okozhat, ha

Tárca

Az Apafi Mihály-féle sőalapítvány s a német egyetemekre járás.

Mióta nyugalomban vagyok s itt Nagybanán lakom, nem is szólaltam fel a nagyobb nyilvánosság előtt, holott még mindig élek és gondolkozom. Úgy látszik, mintha megfordítanám magamon a Descartes-féle elméletet: Cogito, ergo sum, — mert hiszen azt mondtam fentebb magamról: „Sum, ergo cogito“.

Gondolataimban el-elbolyongok messze országokban, távoli földeken, melyeket régi ifjúságom tündöklő napjaiban bejártam s le-leülök nagy tanárok lábai elé, kiket valaha szomjazó lélekkel hallgattam. Majd magam elé gondolom azon magyar theológus ifjaknak ezernyi táborát, kik 36 évi tanárkodásom ideje alatt az én kezem alól is lépek ki az élet küzdterére s hű szeretettel gondolok azokra, kik magasabb szenvedelmektől indítva kértek föl, hogy külfölddel való összeköttetésem révén segítsen ki őket valamelyik ország egyetemére. Meg-

tetem mindenik esetben, amit csak megtehettem s bizony mondom, hogy főleg Skóciában Edinburghba és Svájcban Bâselbe az utolsó évtizedek alatt a legtöbb ifjú lelkészjelölt a közbenjárásommal tudott stipendiumra kijutni.

Azután elgondolkozom erről a mostan dúló rettenetes világháborúról, ennek minden téren való pusztító hatásáról, mindent felforgató erejéről. Aki- ket eddig szerettünk, becsültünk, — mondjuk a skótokat, — ma azokról jót mondani némelyek szemében csaknem hazaárulás-számba megy; akik iránt eddig meglehetősen közönyös érzelmekkel viseltet- tünk, — mondjuk a németeket, — ma az összes kül- földi népek között azok a legjobban szeretett barátaink. S melyik magyar lelkész-jelöltünknek jutna ma eszébe Párisba vagy Montaubanba, avagy Oxfordba, Glasgowba, Aberdeenbe vágyakozni, még ha az a gondolat nem lebegne is előtte, hogy ott internálni fogják?!

Mire támaszkodjanak, hova menjenek külföldi egyetemekre vágyakozó ifjaink, még ha majd elül is ennek a világfelfordulásnak a szélvész? Német- országra támaszkodjanak egyedül? Hiszen, bizony a

gyermekét elegendő műveltség nélkül felnővekedni látja.

Szóval — taníttatni kell a leányt. Persze csak egyszerűen, valamelyik református iskola primitív internátusában. Ott is belekerül — Uram Isten, hiszen nemcsak koszt pénz, tandíj s másefélék vannak, de az anyja viseltes kleptusából sem lehet a gyermeket felruházni, mert lám intézeti köpeny, intézeti kalap, amit viselni kell — belekerül legalább felébe annak a summának, ameddig az állam a papifizetést kiegészíti.

Nem baj, — a gyermekek taníttatására fordított összeg levonásával is marad még a szülők számára az 1600 koronának egyhatod része, meg a stóla, meg a korpótlék, faluhelyen egy pár, öregedő embernek ebből is meglehet élni.

Meg ám, de ebből a summából még takarékoskodni is kellene. Mert hát a lányt ki is kell házasítani; a fiúknak is kell az önkéntesi évre — hiába lesznek államköltségesek — egy kis támogatás; de meg mindenképp felett takarékoskodni kell, mert különben az anyjuknak nem lesz miből megélni.

Óh szegény Nádszál-papnéi a régi időknek, de semmivel sem volt nyomorúságosabb a ti sorsotok, mint a mostani, immár országosan gondozott özvegypapnék sorsa. Hatszáz korona persze hogy nagy pénz ahhoz a havonkénti

három forintokhoz képest, amit ti kaptatok, ha ugyan kaptatok a traktus gyámintézetéből.

Nem gondolok azokra a fiatal özvegyekre, akik egy csomó nevelésre váró gyermekkel maradnak el. Ezeknek a sorsára csakugyan jobb még nem is gondolni. Csak az öregekre, akik a gyermekeiket már úgy-ahogy elhelyezték.

Hiszen persze, nyomorúságos volt régen a papi javadalom. De egy-kétszáz forintot, amennyiért akkor meg lehetett a papi lakásnál nem sokkal egyszerűbb falusi házacskát szerezni, mégis csak össze lehetett évtizedek folyamán kuporgatni. Annak az udvarán valamicskét termelni, egy néhány baromfit felnevelni mégis csak lehetett, az éhenhalás ellen védekezni ez is jó volt. Most egy ilyen kis házacska megvételéhez is kell három-négyezer korona: mennyi idő alatt gyűlhet össze, ha hol a betegség, hol valamelyik gyerek baja el nem viszi, ez a rengeteg pénz. És ha nem gyűl össze, és ha nincs meg a biztos fedél, mennyit kell kiadni az évi 600 koronából, hogy csak egy szobácskát lehessen bérelni s mi marad akkor a megélésre — jobb róla nem beszélni.

Szeretném, ha papjaink tudnák követni az az írás szavát: ne legyetek szorgalmatosak a holnapi napról; — ne gyűjtsetek kincseket, melyeket a rozsdá megemész s a lopók ellopnak. Szeretném, ha a világ gondjaitól elvonatkozva, egészen az Isten országának élénének.

hatalmas német birodalmat is meglehetősen, sőt talán erősen, le fogja gyöngíteni ez az óriási erőmértékezés. A semleges Svájc bási és genfi, vagy a szintén semleges Hollandia utrechti egyetemén levő alapítványainkra nézzünk-e? Egyelőre legalább mindenestre kevesbedik külföldi egyetemi stipendiumaink száma, ami azt teszi, hogy fiaink közül több nem mehet ki külföldre, akiknek pedig volnának szárnyaik, hogy repüljenek velük.

Erről a dolgról való tünődéseim közben akadt kezembe, jutott szemem elé egy történeti okmány, mely a német egyetemekre járás kérdésével áll szoros összeköttetésben. Egy iskolatörténeti nagyobb irodalmi munkámon dolgozom jó egy év óta, mely a debreczeni főiskola XVII. századi történetével s e történet kapcsában Martonfalvi Györgynek, e főiskola 1660—1681-ben működött, korszakalkotó jelentőségre emelkedett nagy rectorának, illetőleg tanárának életével s működésével foglalkozik. Idevágó tanulmányaim, kutatásaim közben akadt elém az alább közlendő okmány, melynek latin nyelvű eredetije a debreczeni főiskola könyvtári levélgűjteményének egyik legértékesebb okmánya, melyet Szücs

István, Debreczen város történetirója „átoklevél“ névvel nevez, de épen olyan igazán és jól lehet ez ihletett hangon ír okmányt „szent kérés levélnek“ is nevezni.

Martonfalvi György e levele így hangzik:

„Némely javaknak a németországi akadémiákra küldendő debreczeni iskolai polgárok használatára való felszentelése.

Mi alólirottak látva, hogy a debreczeni iskola nemzetünk közromlása miatt megfogyatkozott oly pártfogókban, kik a külföldi akadémiákra segítének, mind pedig olyan zsiros rektorságokban, amelyeknek jótéteményével a nevezett akadémiákat meglátogathatnák és hogy emiatt a tisztos tudományokat csak nagyon csüggedt lélekkel karolja fel: küldtünk és mentünk, — Nógrádi Mátyás Magyarország Réseinek püspöke, nemkülönben a debreczeni egyház lelkipásztorainak, Komáromi Csipkés Györgynek, a szent teológia doctorának, Báthory Mihálynak, Krizbai Györgynek megbízó levelével Erdély nagyságos fejedelméhez, kegyelmes urunk Apaffy Mihályhoz, nemkülönben Magyarország Réseinek egyházaihoz, e Rések patronusaihoz és pat-

De ha csak nem akarom, hogy megöljék magukban az embert, a mostani viszonyok közt kívánhatom-e tőlük?

Egyház

Családi, vagy drágasági pótlék?

A cím választást ajánl a jogosultaknak. Én azonban — bár nem vagyok szívekbe látó — minden lelkész ajkáról leolvasom a választ: Bánom is én, akár-hogy nevezik, csak adnák már!

Bizony, mostoha gyermeke a magyar államnak, de a református egyháznak is a papság, különösen a kongruás papság. A kormány adott drágasági pótléket és családi pótléket az állami tisztviselőknek és más közszolgálati alkalmazottaknak; egyik-másik egyházkerület adott papjainak; nagyon sok egyház adott tanítóinak és papjainak. De a kongruás papok-ról általában megfeledezett mindenki.

Igaz, hogy a parlamentben a papok drágasági pótlékáról volt már szó, de csak „szó volt róla”. Mert épen csak megemlítette egyik képviselő és azóta hallgat az ügy mélyen; mert nincsen, ki ébren tartsa és megvalósításhoz juttassa. Pedig, ha valaha, ma volna erre idő és alkalom.

Múltkoriban szóvá tette egy napilap hasábján is e kérdést egy plébános, különösen a kongruás papok helyzetére híván fel a kormány figyelmét. Nem lett semmi eredménye.

És az egészben feltűnő az, — mint valamelyik egyházi lapban már említették is, — hogy bár lezajlottak az egyházmegyei és kerületi gyűlések, alig, vagy egyáltalában nem esett szó a papok nyomasztó helyzetéről. Tűrnek némán és várják a sült galambot, ahelyett, hogy gyűlésezésekkel, memorandumokkal, deputációkkal ráterelnék e kérdésre az illetékes körök figyelmét, illetőleg ébren tartanák a köz-tudatban.

A kongruás papoknak, — különösen ahol az adósegély behozatalával a 9 filléres gabona-váltás van érvényben, — el kell pusztulniok a háború nyomasztó drágaságai miatt, mikor a régi fizetés mellett 4—5—6-szoros árat kell mindenért fizetni. Egy 8—10 tagú családban csak cipőre mennyi kell egy évben! Itt-ott felemészti az egész kongruát.

Mondják erre egyesek: Hiszen kapják a sok pénzt a terményből! Hiú ábránd! Örülne sok pap, ha felét fel tudná szántatni földjének! Avagy, — ha akad is egy pár mázsa terménye eladó, — mennyi az övé pl. abból a mázsánként kapott 26 korona gabona-árból? Szántatás, vettetés, vetőmag, aratás, betakarítás, cséplés, arató- és cséplő-rész, beszállítás a városba stb. Mennyi kiadás van e műveletek elvégzésére s ugyan mennyi marad tisztán a 26 koronából?

És a kongruás papok sorsával nem törődnek. De nem törődik vele kellőképen maga a kongruás papság sem. Pedig a kongruás pap vállait lenyűgözve tartja a nagy drágaság.

ronáihoz, ezen célra való segedelemkérés végett. Akik is Isten által indíttatva, kinek ezen kegyes igyekezetünk tetsző volt, a legnagyobb örömmel és készséggel adták ezen célra az alább elmondandó javakat.

Mivel azonban ezeket nem azért könyörögtük ki, hogy akár közöttünk, habár nem kis szükségünk volna rá, akár utódaink közt szétosztassanak, vagy iskoláknak másnemű használatára fordíttassanak: teljes szívünkben azt akarjuk, hogy ezek a Nagy és Jó Isten előtt kizárólag ezen célra legyenek szentelve (volumus Deo Optimo Maximo hunc in finem anathemata esse), t. i. a debreczeni iskola kiünő tanulóinak a német akadémiákra való küldetésére. Esedezéssel kérve, sőt az élő Istenre esküdve és kényszerítve utódainkat és iskoláknak mind világi, mind egyházi gondnokait, hogy míg Debreczen egyháza és iskolája ezen állapotában marad, azon javakat soha az iskola polgárai között szét ne osszák, sem másképen fel ne használják és hogy ilyen célnak vannak szentelve: el ne hanyagolják. Hanem azoknak gyümölcsét bölcseségük szerint az akadémiákra küldendők számára adják és minthogy az idők rosszak, inkább a küldendők, mint a pénz számát, iparkodjanak sokszorozni. Komolyan megfontolva mind

azt, hogy mi azokat a javakat mindnyájunk mindennapi használatára is kérhettük volna, mind azt, hogy azok a javak Istennek vannak erre a célra felszentelve, mind azt, hogy ez a cél Istennek tetsző és az iskoláknak és egyházaknak nagyon hasznos és szükséges mind azt, hogy nem a mi magánérdekünket, hanem a közjót kell keresnünk. Ha ezeket a javakat Istennek erre a célra akarjátok szentelni és azokat meg nem szentségtelenítitek: úgy cselekesztek legjobban és lesztek mentek az anathémától. Legyetek jó egészségben. Debreczen, 1666 január 21. és következő napjain. Nektek és a debreczeni iskolának buzgó szerelmesei: Martonfalvi György, a szent theologia doctora és a debreczeni iskola rectora, Diószegi István, a szent theologia doctora, a debreczeni iskola rectora, Körösi György, az iskola széniora, Kölgyesi Vazul, az iskola kontraskribája, Edelényi Péter, Csernátony István, Bogdányi István, Losonezy István, Rádi Sámuel, Oroszi István, Berendi Sámuel, Békési János, Mányoki János, az iskolának kántorai és kollegái és az iskola többi polgárai. (Martonfalvi és a Coetus gyűrűs pecséteivel megerősítve.)

(Folytatjuk.)

Csiky Lajos.

Vagy talán a református papság nem érdemelné meg az állam támogatását? Vajjon van-e értékesebb eleme a magyar társadalomnak (a tanító-ság mellett) a református papoknál? Méltányosság-ból meg lehetne tenni azt, mit egyik lelkész-társunk javasolt, hogy t. i. a következő évre már folyósi-tandó korpótléket ez évtől kezdve kapjuk. Ez a leg-kevesebb nehézségbe ütköznék. Joggal várhatjuk ezt a segítséget az államtól, mert hiszen a református pap munkája mindig van olyan értékes a társadalomra és az államra nézve, mint más foglalkozásúaké? — Aztán utána kellene nézni, hogy vajjon az egyház nem tudna-e maga is a kongruás papok segítségére jönni?

Az idő követelménye, mely minden irányban nagy igényekkel lépett fel, sürgeti e kérdésnek a református papok javára való megoldását. Ezzel számolnia kell minden olyan tényezőnek, amelyik a háború utáni új Magyarország berendezkedésénél a közre s az ennek alapjául szolgáló egyénre építeni akar. Az állam egységes épületének, a magyar királyságnak mindig hű, erős, megbízható elemei voltak a reformátusok, közelebről a református papok, akiknek anyagi helyzetén javítani elsősorú kötelessége a kormánynak, nemcsak a reformátusok részéről a múltban hozott áldozatok jutalmául, illetőleg jogainak, igényeinek kielégítéséül, hanem a távolabbi jövő perspektíváját tekintve is.

A református papság azonban nem jutalmat kér lényegével egyedül megegyező hazafiságáért, csupán arra akarja felhívni a figyelmet, hogy a társadalomnak ez az osztálya épen oly mértékben szenved az általános szükségben, mint bármelyik más, amelyről már gondoskodtak. És a családi pótléknak a református lelkészek részére való megadásával a kormány nem kis mértékben járulna hozzá ahhoz, hogy az állam jövő nemzedéke ne semmittevő proletárok-kal, hanem értékes középosztállyal gyarapodjék.

Hisszük és reméljük a legjobbat!

Y.

Iskola

Koedukáció.

A nők nálunk évek óta látogatják az egyetemet, bizonyos megszorításokkal s az előttük megnyitott fakultásokon a legszebb eredményeket mutatják fel.

A középiskolákat is látogatják, mint rendes tanulók, a fiúkkal együtt s a jelentések általában úgy szólnak, hogy egyáltalában semmi kellemetlenséget nem okoznak; sőt a fiúkra határozottan szelídítő, kötelességre sarkaló hatással vannak a velük egy osztályba járó szolid, szorgalmas leányok.

A háború meg ellentmondást nem tűrő módon igazolta, hogy a nők igenis megállják helyüket a

férfiak helyetteseiként minden eddig részükre átengedett területen.

Mindezeknek, ugyebár, az lenne a logikus folyománya, hogy a nők előtt az eddiginél még jobban meg kell nyitni a kenyérkereső pályákat s hogy különösen meg kell könnyíteni számukra a középiskola elvégezhetését, illetve az egyetemre juthatást.

És épen az ellenkező történt. A közoktatásügyi miniszter úr, csak az imént rendeletet bocsátott ki, amelyben megtiltja azoknak a középiskoláknak, amelyek eddig rendes tanulókul felvették a leányokat, t. i. a felekezeti középiskoláknak, hogy ezután is rendes tanulókul vegyék fel őket, vagyis tiltakozik a koedukáció ellen.

Hogy a felekezeti középiskolák egyházi főhatóságai mit szólnak e rendelethez, azt nem tudom. De azt tudom tapasztalatból is, hogy paedagógiai szempontból nem volt szükség rá; mert, mint fentebb mondtam, a rendes tanuló leányok csak jótékony hatással voltak a középiskolai ifjakra. Az meg feltétlenül bizonyos, hogy a törekvő leányok egész seregét zárja el attól a lehetőségtől, hogy a középiskolát jól elvégezhesék és egyetemre juthassanak. Leánygimnázium ugyanis nagyon kevés van az országban, úgy, hogy azok a tanulni vágyókat be nem fogadhatják. De meg épen azok, akik legjobban rá volnának utalva, t. i. a vidéki intelligencia leánygyermekai, anyagi eszközök hiányában nem juthatnak be a nagy városokban levő leánygimnáziumokba, még ha azok képesek volnának is befogadni őket. Mert azt nem kell magyaráznom, hogy a leánygimnázistáknak idegen helyen való elhelyezése sokkal nagyobb nehézségekbe ütközik, mint a fiúké.

Hogy lehetnek magántanulók?! Igaz. De ez nem sokat változtat a dolgon. A középiskolai anyagnak ugyanis magánúton elvégzése, jó eredménnyel, rendkívül nehéz s legfeljebb csak jó magántanítók segítségével lehetséges. Ez pedig költséges dolog. Tehát az anyagiakban szűkölködő vidéki intelligencia leányai lesznek leszorítva az egyetemi pályákról s azok előtt lesz az nyitva, akik anyagi helyzetüknél fogva kevésbé vannak kenyérkereső pályákra utalva.

Mínt hogy pedig a református intelligencia 90%-a vidéken, illetve olyan városokban lakik, ahol nincs leánygimnázium, természetes, hogy ezek leányai vajmi kis mértékben juthatnak egyetemi pályákra. Ez pedig nemzeti szempontból sem kívánatos; felekezetünk szempontjából pedig határozottan káros, sérelmes.

Mire jó hát a miniszter úr rendelete? Csak arra, hogy megnehezítse a nőknek egyetemre juthatását, illetve középiskolai kiképzését. Ámde csak azoknak nehezíti meg, akik anyagi helyzetüknél fogva egyenesen rá vannak utalva, társadalmi helyzetük-

nél fogva pedig, épen hivatva vannak arra, hogy egyetemi pályákra menjenek, tudniillik a vidéki intelligencia leánygyermekének.

Vajjon ezt akarta a miniszter úr? Nem gondolnám. Inkább azt hiszem, hogy általában a nőknek egyetemre jutását akarta nehezíteni rendeletével. Hogy ez helyes-e, kívánatos-e, az vita tárgya lehet.

De az bizonyos, hogy ha az egyetemeket megnyitották a nők előtt, akkor az osztó igazság azt követeli, hogy azok egyenlő feltételek alatt legyenek hozzáférhetők mindenki számára; tehát mesterséges akadályokat ne gördítsünk egyesek elé. Idézett miniszteri rendelet pedig fentiek szerint igenis mesterséges akadályokat állít épen azok elé, akiknek egyetemi pályákra menetele szociális és etikai szempontból a legkívánatosabb volna.

S minthogy a rendelet legközelebről a mi felekezeti középiskoláinkat, illetve az azok körzetébe tartozó szülőket és leánynövendékeket érinti sérelmesen, tisztelettel ajánljuk felsőbb egyházi hatóságaink figyelmébe a sérelem orvoslását.

B. K.

Közélet

Az én emberem és az a bizonyos kurátor.

Motto: Infandum — jubes renovare dolorem.

Hogy ki s micsodás az én emberem, meg az a bizonyos kurátor, majd kiviláglik később. Előbb azonban más egyébről essék szó.

Leplezzük le ugyanis mottónknak a tárgyunkkal kapcsolatos misztikumát. Hogy jön a római klasszikus sóhaja az én emberemhez, meg ahhoz a kurátorhoz? ! vagyis inkább csak az én ajakamra s tollamra, mikor a fenti titulus alatt pár sorral (!!) reflektálni akarok Csernák Béla, e lap folyó évi 4-ik számában megjelent „A hétköznapi istentiszteletről” című cikkének engem érintő részére.

Ő ugyanis tanulmányos cikkében főlemlítvén az 1902. év folyamán e tárgyban a Debreczeni Protestáns Lapban folytatott polemiamat, kardot ránt a „kirendeltség elmélete” ellen s jóllehet, az ő egyéniségének egészen megfelelő, kedves formában, mintha én a „kirendeltség elméletének” voltam volna, vagy lennék előharcosa, oldalgágással sújt reám.

Azt hiszem, elég erősnek ismer ő engem arra, hogy az enemű vágásokat könnyedén elviseljem s bizonyos afelől, hogy nem e vágás miatt jött ajkamra s tollamra a melakhólikus sóhaj.

Valóban nem.

Ajakamra s tollamra jött azért, mert az a polemia fájt sebeket okozott nékem. Ám a jóságos Isten a

maga csodás erejű balzsamával begyógyította azokat több más sebemmel együtt s most, ime, hogy olvassom a Csernák Béla — mondom — kedves sorait, fölszakadoztak a begyógyult sebek s fájva röpitették vissza lelkeket azokba az időkbe, melyekben keletkeztek. Nem gyermekes érzélgés beszél belőlem. Hiszen, réges-régen elhagytam a gyermekekhez illendő dolgokat s ha tudok érezni, férfiasan érzek s nem szentimentáliskodom...

Azt hiszem, az eszme harcosaira nézve sohasem fájóbb valami, mint mikor félreértik, eszményeiket diszkreditálni törekednek. Hát még, ha — e gyébként — addig jó lélekkel szíves tisztársaknak, jó barátoknak ismert emberek részéről kell ilyet tapasztalniok. S az én polemikus ellenfeleim között volt különösen egy, aki hozzám, mint kor- és iskolatárs s így mint barát, nagyon közel állott; és talán a legjobban félreértett, eszményeimet talán a legerősebben igyekezett diszkreditálni ő. Engemet ez nagyon mélyen érintett s mert már ki voltam híva erősen, a tollamat én is megnyomkodtam, talán túl a kellettén. S midőn akkor csakhamar, Debreczenben, sirbahanyatlak az az én polemikus ellenfelem, dr. Eröss Lajos barátom, akkori szerkesztőhöz írott levelem tanúsága szerint, nem bírtam eléggé fájlalni, hogy kölcsönös megbékülésünk nélkül hagyta itt az élőknek földét.

Ime, az én mottóm kibogozva misztikumából.

De hagyjuk a sóhajokat, sőt köszönjük meg Csernák Bélának, hogy alkalmat ad az alábbiak megírására. Azt hiszem, most már sikerül megértetnem magamat. Akkor már oly izzóvá hevítete e tárgykörűli polemia a levegőt, hogy jó Eröss Lajos barátunknak le kellett eresztenie előttünk a sorompót, be kellett zárnia a vitát. Ő volt a vita porondján megfordulók közt az egyetlen, aki megértett engemet.

Nyugodjanak békén kidőlt harcos feleim; a még élők pedig áldassanak, hogy nemes ellenfeleknek bizonyultak; megbékéltek velem férfiasan.

Most pedig, anélkül, hogy új harcot kezdenék, az akkori polemia főtárgyának rövid érintése után, bemutatnom vázlatosan az én emberemet, meg a Csernák Béla által említett kurátort.

Úgy történt, hogy bátorkodtam kifejezni abbeli óhajtasomat, tegyük folyamatossá az istentiszteletet hétköznapon is; ha beharangoztatunk, alkalmas és alkalmatlan időben öltse föl palástját a lelkész és menjen templomba. Ha a közönség nem megy is, ne lássa, hogy a pap is csak tessék-lássékból harangoztat. Én nem tenném azt, mit némelyek tesznek, hogy iskolás gyermekekkel „lesessem”: megyen-e valaki a templomba, vagy nem. Megyek, cselekszem, amit lelkem sugall; az ott levőkkel, ha mindjárt csak a kántor s gyermekek is azok, énekelek s egy rövid imádságot, amely a gyermekek értelméhez való, elrebegek, ismét énekelünk s kijövünk.

Valami különösen hathatott, hogy én merészkedtem az én tulajdon magam eljárására hivatkozni; mert ezen a ponton támadtak leginkább mindjárt ellenem. Pedig ha szóval predikáltam az istentisztelet kontinuitását, akkor azt is fel kellett tüntetnem, hogy én hogy cselekszem.

A polemia megindult s terült-terjeszkedett. Ellenfeleim tábora mind jobban távolodott a főtárgytól s egyes kifejezéseim ellen kezdett tüzelni. Így jött érveléseim folyamán, egyebek között, az én tollamra is a Csernák Béla által reprodukált passzus. Nyilván láthatta, kiérezhette az elfogulatlan olvasó, hogy az a passzus egy mellékhatása csak argumentumaimnak és mégis fő-fő argumentum gyanánt igyekeztek kezelni azt polemikus ellenfeleim. Még pedig hogyan? Úgy, hogy e passzusban: „s talán éppen ő érettek is imádkoznak: bizonyosan édes vallásos melegség ömleszt el szíveteket, felszáll ajkaikon a sóhaj: „Vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!” — az érettek szót ugyanám aláhúzták, hangsúlyozták, kiemelték sűrű környezetéből; ellenben, amire az egész vonalon törekedtem, hogy a köznapi istentisztelet kontinuitásának sürgetésével a vallásos érzés fejlesztése, a vallásos buzgóság ápolása a céloim s ezt az én munkában távol fáradozó emberem ajkán ellebbenő sóhajban visszatükröztetni kívánom, azt nem veszik észre a, „Vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!” — biblia-sóhaj nem húzzák alá, nem hangsúlyozzák, nem emelik ki. Pedig más szavakkal ismétlem, hogy az egész összetett mondat, egyik mellék argumentum gyanánt csak azért szülemlek meg, hogy kicsúcsosodhassék a vallásos, buzgó lélek eme felsóhajta: „Vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!”

Minden színezés nélkül: főcél az, hogy neveljünk templomi közönséget; de ezt úgy nem lehet ám elérni, hogy beharangoztatunk s aztán tulajdon magunk sem megyünk felé sem a templomnak. Hanem mi, lelkészek, igenis menjünk alkalmas és alkalmatlan időben; társalogjunk az Úrral a helyzetnek megfelelően; hiszen, ha csak az iskolás gyermekek vannak is ott jelen a kántortanítóval, hát akkor gyermekekhez illő módon végezzük az istentiszteletet: lesz gyermek-istentisztelet; a fő az, hogy legyen istentisztelet; mert nagy szükségünk van a buzgó, vallásos elemre; ha pedig még nem is igyekszünk ilyen formán ilyet nevelni, hogy legyen, honnan rekrutálódják?... Neveljünk buzgó, vallásos érzésű egyháztagokat, olyanokat, akiknek jól esik tudniok, hogy mikor a rendszeres időben megszólal a harang, aki csak teheti, megy a templomba s a lelkéssel együtt könyörög, imádkozik, nemcsak önmagáért, hanem hitbeli atyjafiaiért, minden rendűrangú munkásért, a háznépekért, családtagokért, az ifjakért, az öregekért, az egészségesekért, a betegek-

ért, az anyaszentegyházért, az előljárókért, a kiemelkedő oszlop-emberekért, a királyért, a hazáért. Olyanokat, akik templomban s templomon kívül, az Úr színe előtt s a távoli munkamezőn édes áhitattal tudják s szeretik elzengeni:

„Könyörgök, Uram! minden emberekért, De főképen a hív keresztyénekért; Minden rokonaimért, kik téged félnek, Akik vagy itt, vagy messze földön élnek; Minden gonosztól őket is őrizd meg, És minden javaidal látogasd meg”. (141. dics. 3. v.)

Olyanokat, akik szomszédok az élő, igaz Istent; akik, ha megélhetési viszonyaik miatt nem járhatnak állandóan az Úr hajlékába, a közös istentiszteletre, epedve sóhajtanak föl minden harangszóra: „Vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!”

Am gondolja át bárki higgadtan: volt-e, van-e itt mustármagnyi vonatkozása a helyettes elégtételi dogmának? Lehet-e ezt a törekvést (nizus!) a „kirendeltségi elmélet”-tel távolról is kapcsolatba hozni? Ha igen, akkor söpörjétek le a föld színéről összes kálvinista, magán- és közhasználatra szánt imádságos könyveinket; sőt söpörjétek le magát szent könyvünket is, mert a szerint idvezítő Urunk is imádkozik másokért is, nem csupán önmagáért (Lk. 22. 42, 23. 34, Ján. 17. stb.) és tanít minket is imádkozni még azokért is, akik háborgatnak és kergetnek bennünket. (Mt. 5. 44.) Amint István vértanú halálos perceiben imádkozott is hóhéraiért. (Acs. 7. 30.) Az apostolok közül különösen Pál, úgyszólván minden írását azzal kezdi, azzal végzi, hogy „az Isten gyülekezetéért”, „a Krisztus Jézusban megszenteltekért”, „az elhívott szentekért” könyörög, esedezik, imádkozik a kegyelem Atyjához. S kell-e Jakabra hivatkoznom, ki arra ösztönöz ma is bennünket: „valljátok meg bűneiteket egymásnak és imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok; mert stb. (5. 16.) Nem is szólva arról, hogy Pál egyenesen fölhívja a rómabeli atyafiaikat: „Kérlek pedig titeket, atyámfiak, a mi Urunk Jézus Krisztusra és a Lélek szerelmére, tusakodjatok velem együtt az imádkozásokban én érettem Isten előtt”. (Róm. 15. 30.) A korinthusiaknak viszont ezt írván: „velünk együtt munkálkodván ti is az érettek való könyörgésben, hogy a sokak által nekünk adatott kegyelmi ajándék, sokak által hálaltassék meg mi érettek” (2Kor. 1. 11.).

No már, ha nekünk, lelkészeknek, tanítóknak, beharangoznak, iskolás gyermekeknek, kurátoroknak, presbitereknek, a szent gyülekezet minden rendűrangú tagjának a „választott nemzetségnek”, „a királyi papságnak” nemcsak gyönyörűen szép cselekedetünk, de keresztyéni szent kötelességünk is imádkozni minden emberekért, kiváltképen a hív keresztyénekért: hát akkor az én emberemnek, aki 4-5-6-7 kilométernyire a templomtól s hétfő

reggeltől szombat estéiglen szakadatlanul végzi a nyári kapálást, mikor a szél fuvalmi szárnyain fülébe lendül a reggeli istentiszteletre hívó harang szava, nem volna szent joga, kapája nyelére támaszkodva, elgondolni: „most mennek otthon a templomba... most énekelik otthon: „Könyörgök, Uram, minden emberekért... tudom, imádkoznak érettem is... hát én vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!?”

Nemde, szinte elemi dolgok ezek és szinte ezt lehet mondani: ha az idézett vonatkozásban az é r e t t e m i m á d k o z n a k kifejezésbe tüstént belemagyarázható a helyettes elégtétel tana, vagy amint Csernák Béla idézi, „kirendeltségi elmélet”: akkor bátran meggyanúsítható lett volna Pál apostol már ezerszer az írásmagyarázók részéről, hogy: mindenképen a helyettes elégtévő érdemszerző kothurnusában akar fényelni, mikor ilyeneket mond: „én pedig nagy örömet áldozok és esem áldozatul a ti lelketekért” (2Kor. 12. 15.). „Most örülök a ti é r e t t e t e k v a l ó s z e n v e d é s e i m n e k és a magam részéről betöltöm ami hija van a Krisztus szenvedésének az én testemben, az ő testéért, ami az egyház”. (Kol. 1. 24.). Holott csak Egy az, aki szenvedett és meghalt mindnyájunkért — dogmatikai értelemben.

De hát, a Pál apostol írása mellett jóval nagyobb tekintély áll őrt, mint áll vala az én gyaló írásom fölött. Azért hát kivédődött belőle az az egy é r e t t ö k szó, aláhúzódott, kiemelődött, kiéleztetődött s annak folytán kiszentenciázódott, hogy én pápista irányba terelem a mi népünk vallásos gondolkozását s érzületét. És ezzel diadalmasan levertnek tartottak egészen. Úgy cselekedtek polemikus ellenfeleim (hogy időszerű képet használjak), mint egyik-másik harctéri katonai parancsnok. Nagyobb erővel sikerül esetleg az ellenfélnek egy oldal különítményét agyonhajszolni s aztán jelenti a főparancsnokságnak: győzelem az egész vonalon!

Én ugyan nem éreztem magam legyőzve; de vissza kellett vonulnom, mélyen fájlalva, hogy egy ilyen jó akaratú törekvést úgy félre tudnak érteni az emberek s olyan mellékvágányokra képesek terelni a kérdést, aminőt polemikus ellenfeleim az én nagy ámulatomra maguk hevenyésztek, csak hogy — pyrrhusi győzelmükkel feltünjenek.

S hogy mért nem magyaráztam ki magamat úgy, mint ezt most tenni törekedtem? Mondám, hogy a levegő e kérdés körül sokkal izzóbb volt már, sem hogy meghallgattattam volna s a sorompó is lezáródott előttünk. Én aztán már nem is csodálkoztam azon, hogy polemikus ellenfeleim engem kálvinista helyettes elégtételt szerző csodabogárnak, vagy „kirendeltségi elmélet” patentírozott feltalálójának s mit tudom én még minek nem minősítettek!?

Sőt ma is csak azon csodálkozom, hogy Csernák

Béla is az é r e t t ö k szót húzta alá személyem idézésében; ellenben a vallásos melegség-szülte felsőhajtást: „Vajjon színed eleibe, mikor jutok élő Isten!” — n e m. Sokkal praktikusabban gondolkozó és érző református papnak tartottam őt, mint aminő dogmatikusnak mutatja magát e tényével.

Hiszen, ha a kilencszáz éves eleje lehetővé tette is azt, hogy egy tisztán gyakorlati érzékkel eldöntendő kérdés dogmatikus terepre terelődjék, ma, amikor bizonyára ő is egyre-másra kapja, mint én, a haremzöről a leveleket s azokban rendszerint az enemű allocutiokat: „nagyon kérem, imádkozzanak otthon é r e t t ü n k, hogy a jó Atya megvédelmezen, haza vezéreljen stb.”; amikor egymást érik az „Imádságok hadbaszállt kedveseinkért”, „a hadban levőkért”, „anya imádsága egyetlen fiáért”, hitves imádsága hadban levő férjéért”; „a gyermek imája harcos édes apjáért” stb., mikor tehát az ő különben finoman disztingváló érzéke észrevehette volna, hogy itt Imó nem az é r e t t ö k szón van a súly, hanem a vallásos lélek felsőhajtásán; 2dó hogy itt egy praktikus és nem dogmatikus kérdésről van szó: hogy tarthat engem egy abszurd „kirendeltségi elmélet” fábrikánsának és előharcosának?!

Azt hiszem, egyszerűen úgy, hogy az ezelőtt 14 évvel, polemikánk közben, egészen ifjú fővel szerzett impresszió hatása alá került, amikor tárgyára vonatkozólag jegyzeteit rendezte s cikkét azok alapján megfogalmazta.

(Folytatjuk.)

F. Varga Lajos.

Külföld

‘INA HANTEX ‘EN ‘ΩΣΙ.

Hogy mindnyájan egy legyenek, ut omnes unum sint evangéliomi jelszóval indult útra, 1910-ben Cincinattiból kiindulva az a hatalmas mozgalom, amely azt tűzte célul maga elé, hogy a föld összes keresztyéneit egységre hozza a hitben és a szertartásban. E célja megvalósításának egyik eszközeül tekinti a meglévő egyházak vezető embereinek, illetőleg képviselőinek világkonferenciára való egybehívását.

Amennyire ideális a cél, épen olyan utopisztikus a megvalósítása iránt táplált reménykedés. A világháború egyáltalán nem segítette elő ennek az eszmének Európa talaján való meggyökerezését; és nagy kérdés, hogy a vérvihar után meg fogják-e érteni a most farkas-szemét néző nemzetek fiai azt, hogy Jézusban testvérek és ha őket a földi haza érdekeinek túlságos szeretete és anyagi föllendítése irtó háborúra uszította is, de a mennyei hazának mind-

nyáján egyaránt polgárai és annak e földön való meghonosítása kinek-kinek egyaránt kötelessége.

Am, ha ezt elérnök is, az eszményi keresztyéni közösségtől még mindig nagy távlat van addig a pontig, ahol a föld keresztyénei eggyé lehetnének a hitben és a szertartásban. Már pedig az amerikai mozgalom ezt akarja és evégett a világkonferencia összejövetelének útját 1910 óta kiadott röpiratokkal állandóan egyengeti. Eddig 29 ilyen irányzatú füzet jelent meg a mozgalom kiadásában, melyek közül a 21. (második bővített kiadásában 1915 okt. 22-iki kelettel) felsorolja azokat az egyházakat és kiválóbb egyházi férfiakat, kik ezzel a mozgalommal Amerikában, Nagybritanniában, Kinában és Japánban rokonszenveznek. Ötvenöt egyház kebelében alakult már ezt az irányt támogató bizottság s ezeken kívül a háború előtt érdeklődtek iránta hazánkban, Németországban, Finnországban, Svédországban, Norvégiaiban és Oroszországban, nemkülönben Spanyolországban, sőt Itáliából Gaspari bíboros szintén irt a mozgalom titkárához (Robert H. Gardiner, Post-Office Box 1153 Gardiner, Maine, U. S. A.), jelezvén a pápa érdeklődését.

A háború kitörésének évében, 1914 szeptemberében akartak eljönni az európai kontinensre az eszme hívei, de a világháború megátolta őket emez elhatározásuknak véghezvitelében. Így most, csak levélileg érintkeznek és táplálják a reményt, hogy a béke beköszönésével munkásságukat a kontinensen megkezdve, eredményessé teszik.

Lapunk olvasóinak referálni fogunk a legújabb mozzanatokról, noha véleményünk szerint, még nagyon távol állunk attól, hogy beteljesedjék rajtunk a hit és szertartási kérdésekben amaz óhaj: ut omnes unum sint.

Conciliator.

Irodalmi szemle

Örökzöld koszorú hőseink sírhalmára. Egybefonta Uray Sándor debreczeni református lelkész, Debreczen, 1916. Nyomatta és kiadta Hoffmann és Kronowitz könyvnyomdája és könyvkiadóhivatala. 12×18 cm., 160 lap, ára fekete vászonkötésben 1 korona. A zsebben hordható kis alakú könyv tartalma három részre oszlik, ezek közül az első 12 elmélkedést tartalmaz, mindegyik végén alkalmi főhással és énekverssel, a második részben 9 imádságot találunk bibliai idézettel bevezetve. Mindkét rész a népszerű irodalomban jártas szerzőnek munkája, aki nagy buzgósággal adta mindazt, amit embertársai vigasztalására a keresztyéni szeretettől áthatott lélek adhat. A harmadik rész ugyesen egybeválogatott anthologia jelesebb költőink háborús vonatkozású, vigasztaló költeményeiből. A kötet fedőlapját borostyánból font dombornyomású koszorú ékesíti, amely izléses kiállításával igazolja, hogy Dávidházy Kálmán könyvkötészetéből került ki. Melegen ajánljuk olvasóinknak.

A dunavecsei református egyház évkönyve az 1915. esztendőről. Községünk és a háború. Összeállította Lukácsy Imre, dunavecsei református lelkész. Kiadja a dunavecsei református egyház, Budapest, 1916. 35 lap, kis 8°. — A szépen kiállított kis füzet teljes képet ad Dunavecséről és nagy dicséretére szolgál a fáradhatatlan lelképásztornak. Kívánatos volna, ha minél több ilyen füzet jelenne meg egyházaink életéről.

Háborús versek címmel egy füzet hangulatos költeményt adott ki Szász Béla, aki különben polgári állása szerint m. kir. közigazgatási bírósági tanácsos és nagyemlékű Szász Károly püspök fia. A füzetből befolyó egész bevételt (tehát a költségek levonása nélkül) a vak katonáknak adja a nemeslelkű szerző. A füzet ára 1 korona, a megrendelést az országos hadsegélyező-bizottsághoz (Budapest, Ország-ház) kell küldeni. Eddig már 7000 példány kelt el.

Folyóirat és lapszemle.

Debreczeni Lelkészi Tár XIII. kötet, 2. szám. 8°. XXI—XXXVI+37—76 l. Első része a Theológiai Értesítő, dr. Varga Zsigmond tollából hoz értékes tanulmányt „Az ótestamentomi nyelvészeti kutatások legújabb iránya, jellemzése és irodalmi szemléje” cím alatt. Író igen tanulságosan mutat rá egyfelől arra, hogy az újabbkori ásatások tudományos feldolgozása mily nagymértékben szélesbítette a biblia eredeti nyelvével rokon nyelvek ismeretét és számát, majd vázolja a sumir, kaukázusi, egyiptomi és sémi nyelveknek a bibliai héberre vonatkozó közvetett, avagy közvetlen hatását, végül példákat hoz fel annak bizonyosságára, hogy ennek a mélyen szántó nyelvészettnek mily megbecsülhetetlen hasznát veszi a vallástörténet. — A második rész tartalmaz egy imádságot (Bede Lászlótól március 15-re), két közönséges (Bokor Sándortól és Péter Mihálytól, az előbbi Robertson után), két böjti (D. Dr. Daxer Györgytől és dr. Tüdös Istvántól, az utóbbi Flösz után) beszédet és egy bibliamagyarázatot (Csiky Lajostól).

Theológiai Értesítő I. kötet, 2. szám. Tartalmazza dr. Varga Zsigmondnak a Debreczeni Lelkészi Tárval kapcsolatban ismertetett dolgozatát. Előfizetési ára egész évre 5 korona.

Protestáns Szemle XXVIII. évfolyam, 1. füzet. Felelős szerkesztő Ravasz László. 96 l. 8°. — A „Cikkek” között R. L. „A fájdalom misztériumáról”, Schneller István „A temperamentumokról”, Révész Imre „Husz János és koráról”-ról ír és Zoványi Jenő közöl kiváló értékű Adatokat a magyar protestantizmus múltjából. A „Szemle” rovatban Makkai Sándor felhívja a figyelmet a magyar protestáns szépirodalomra. Majd Irodalmi szemle, Apró kritikák, Jelek és magyarázatok jönnek. A tartalmas füzetet a Társulati értesítő zárja be.

Igehirdető XI. év, 3. füzet. Szerkesztők: Révész János és Soltész Elemér, Nagybánya, 97—144. l. 8°. — Ebben a márciusi füzetben hét beszédet találunk: dr. Tóth Lajostól, Kiss Samutól, dr. Kováts Istvántól, Smid Istvántól, Mészáros Jánostól, Beyer Fülöptől és Szücs Józseftől, mind a hét eredeti.

Keresztyén Lelkipásztor I. évfolyam, 5. szám. Szerkeszti: Nyáry Pál pécsi református lelkész. A bevezető cikk a háború idején végzendő lelképásztori munkát tekinti a háború utáni fellendülés alapjául.

Kiss Géza Jézusról, mint igehirdetőről ír, Nyáry Pál Konfirmációi oktatásunk reformjáról értekezik folytatólag, míg Kováts Lajos A keresztyén paedagógia három alapvető fejezete cím alatt mond el gyakorlati dolgokat. Ny. P. Az iratterjesztésnek a belmisszió szolgálatában való fontosságát hangoztatja; N— — pedig Tünetek-esetek cím alatt igen megszívlelendő történeteket beszél el az életből a református öntudat felébresztése és a lelki gondozás érdekében. A lap többi része is, szokásos rovataival hozzájárul ahhoz, hogy az elért magas színvonalon megmaradjon.

Ebresztő XVI. évfolyam, 2. szám. Ennek az ifjúsági lapnak a számai állandóan egyre tartalmasabbak az előbbieknél, noha azok is megfeleltek mindama kívánalmaknak, amiket egy jól szerkesztett ifjúsági laptól megvárunk.

A Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 9. száma vezető helyen Emlékiratot közöl a reformáció 400 éves és Kálvin emlékének megörökítése tárgyában. Az Emlékiratot a budapesti református egyház intézi a Konventhez és közvetve az egyetemes református egyházhoz, rámutatva arra, mily messze kiható jelentőségű lenne úgy a budapesti, mint a magyar református egyház egyetemére nézve, ha a Kálvin-térnek a Lónyay-, Ráday- és Oroszlán-utcák által határolt telektömbje országos akció következtében a reformátusok tulajdona lenne.

A magyar biblia. Evangélikus testvéreink erősen foglalkoznak a magyar biblia kérdésével. A Belmisszió legújabb (1—2.) számában cikk jelent meg, amely az előkészítő bizottság leszűrt eredményeképpen a Luther-féle fordításra különösen figyelemmel levő új fordítást óhajtana, míg az Evangélikus Lap 9. száma egyelőre a revideált Károli mellett foglal állást és a tudomány mai fejlettségének megfelelő új fordítást a jövőre bízna.

A Református Szemle 8. számában Vajda Ferenc udvarhelyi egyházmegyei esperes megnyitója hármast tartalmaz: 1. Az özvegyek éjjeladékaiknak 1000 K-ra emelése; 2. A lelkészeknek 20% drágasági pótlék megadása; 3. A testvér egyházmegyéeknek hasonló tartalmú kérvény benyújtása tárgyában.

Az Evangélikus Óráló 9. számának elején Mayer Pál ev. lelkész Nyitott templomok címen arról szól, hogy, különösen a háború tartama alatt, állandóan nyitva kellene tartani a protestáns templomokat.

Halottaink

Széky Géza törökszentmiklósi tanító haláláról a következő gyászjelentést kaptuk: „Gyászba öltözött bensővel híreljük, hogy egyházközségi tanszolgatartó egyik hűséges tagja: Széky Géza életének 26., tanítókodásának 5. évében, tizenkilenc napi szenvedés után jobblétre szenderült. Rajongva a zenéért, sokszor szárnyalt lelke magasabb régiókba; a tanítványnevelés áldott munkájában, a templomi orgonázás gyönyörű akkordjaiban hittelt sokszor érülközött Istenével: immár ott zeng az ő hallelulája is, hol örök az összhang s mennyieiek a melódiák az Örök-

kévalót szüntelenül dicsőítő üdvözültek énekében. Áldó szeretettel válunk tőle s kezdjük a temetési szertartást kedden, február hó 29-én d. u. 3 órakor, a református kántorlak udvarán. A református presbiterium elnöksége.

Stiglicz Albert, a nagybányai református egyház 22 éven át előnyösen ismert nevű kántortanítója, aki évekkel ezelőtt nyugalomba vonult és Nagyszalontán élt, 74 éves korában, február hó 8-án elhunyt. Temetése 9-én délután 3 órakor volt.

Legyen áldott emlékezetük!

Különfelék

Sylvester doctor.

Ha nem volna felettébb közeli vérségi kapcsolatban e lap felelős szerkesztőjével, — az igazi nevét irtam volna címül. De nem akarom, hogy az olvasónak s még inkább a szerkesztőnek, szemet szúrjon ez az én szerény megemlékezésem, mely im így beburkolt, visszahúzódó, magát észrevétetni nem akaró, ám szeretettel és ragaszkodással teljes, — épen mint az, akire vonatkozik.

Azok is, akik még nem olvasták (mert, akik olvasták, emlékeznek is rájuk) a Sylvester doctor írásait e lap régebbi évfolyamaiban, könnyen kitalálják, hogy a debreczeni tudományegyetem theologiai fakultásának ama díszét takarja ez a név, aki egy negyedszáz évvel ezelőtt nyerte el, mint fiatal professzor a theologia doctora címének magas kitüntetését.

Azóta ezt a keveseknek jutott fokozatot még fényesebbé tette egy másik nagynevű egyetem részéről honoris causa nyújtott rang, — ám ha sem egyik, sem másik nem ékitené a nevét, akkor is tudnók, hogy a legfényesebb nevek egyike az úgy a magyar tudományosságban, mint általában a református theologiában.

Azt is tudjuk, hogy doctor, azaz tanító volna ő e cím viselése nélkül is. Tanító, aki nemcsak a tudomány tradálását végzi, de szorgos figyelemmel kíséri tanítványai egész életét s hogy milyen mintaszerű nevelő, gyermekei példájával jól behizonyította.

Hát nem kellett neki a doctori cím, hogy doctor legyen. De mégis jól esik látni az érdem elismerését s jól esik reá emlékezni, hogy ez a fehérhajú, de szellemben, kedélyben, munkabírásban egyaránt fiatal ember, már egy negyedszáz év óta bírja a tudományos körök legmagasabb elismerését.

Legyen még sokáig méltó vezére a debreczeni theologiai tudományosság életének.

(nb.)

Domahidy Elemér arcképének leleplezése. Múlt hó 27-én délelőtt 11 órakor, a Siketnéma Gyámolító Intézetben szép ünnepély folyt le abból az alkalomból, hogy az Egyesület megfestette és leleplezte Domahidy Elemér főispánnak, az Intézet hű támogatójának arcképét. Az ünnepségnek, — amelyen dr. Baltazár Dezső püspök úr és Márk Endre udv. tanácsos, polgármester élén Debreczen vezetősége is résztvett, — megható mozzanata volt az, amikor a polgármester és intézeti igazgató beszéde után, két siketnéma növendék friss orgona-bokrétát nyújtott át az ünnepeltnek. Mély hatást keltett a főispán köszönő beszédének eme részlete: „Az igazgató úr érdemekre hivatkozott... Itt az érdemtől tessék eltekinteni, mert itt csak emberbaráti szeretetből fakadó lelkiismeretes kötelességteljesítésről lehet szó. Ennek a lelkiismeretes kötelességteljesítésnek kell a vezető állásban levő férfit vezérelnie... Ma, amikor annyi szenvedés, nélkülözés jeleit láthatjuk, fokozottabban kell éreznünk azt a kötelességünket, hogy az emberszeretet kultuszát a legmagasabbra emeljük“.

Tanári székfoglaló a Kollégiumban. Egyházkerületünk őszi közgyűlésén esküdt tett öt kollégiumi tanár tartja meg folyó hó 11-én délelőtt tíz órakor székfoglaló értekezését. A székfoglaló ünnepély sorrendje a következő: 1. Szövetségdal. Mozart. Énekli a kollégiumi kántus. Mácsai Sándor ének-zenetanár vezetésével. 2. Az ünnepélyt megnyitja a kollégiumi igazgató. 3. Székfoglaló értekezések: a) Erdős Károly: A Didache kora. b) Barcza József: A költői igazságszolgáltatás. c) Dr. Benigny Gyula: A kelet-turkesztáni ásatások indogermán szempontból. d) Dékán Sámuel: Az idegen nyelvek tanítása. e) Gáspár Albert: A Röntgensugarak elméleti magyarázata és gyakorlati jelenősége. 4. Üdvözlések az egyházkerületi elnökség és az igazgatók részéről. 5. XXXV. zsoltár: Id. Sz. Nagy Károly átiratában. — Énekli a kollégiumi kántus.

Egyházkerületünk közgyűlése június hó 14. és következő napjain lesz. Az első napon délelőtt 9 órakor fog megtartatni a lelkész-szentelés. A kerületi gyűlést a következő ülések előzik meg: április 26-án délelőtt 9 órakor egyházkerületi tanügyi bizottsági ülés; április 26-án délután 3 órakor a pénzügyi bizottság ülése; április 27-én délelőtt 9 órakor a kollégiumi igazgatótanács ülése; június 13-án délelőtt bírósági ülés, ugyanezen a napon délután 3 órakor esperesek értekezlete lesz.

Arany menyegzős lelkészpár. Február hó 26-án töltötte be házasságkötésének 50 éves évfordulóját idősb Harsányi Sándor türkevei református lelkész és neje szül. Szigeti Vass Margit. E napon az egyháztanács tagjai testületileg jelentek meg a lelkészlakon s Gyórfy Lajos, az egyház főgondnoka, meg-

hatott, meleg szavakkal tolmácsolta a gyülekezet szeretetét és ragaszkodását az agg lelkipásztor iránt, ki hosszú 49 év óta szolgálja az egyházat, mint annak egyik lelkipásztor. Az üdvözlő szavakra megható választ adott az öreg lelkipásztor. Majd Baja Mihály, szintén türkevei lelkész, lépett elő s paláستtal a vállán, szíve szerinti beszéddel áldotta meg az ötven évvel ezelőtt kötött frigyét, melyet Isten is gazdagon megáldott minden kegyelmével: szép családdal, igaz szeretettel s magas életkorral. A Harsányi-pár 1866 február 26-án lépett házasságra Debreczenben. Házasságukból 12 gyermek született, kik közül 8-an vannak életben. Derék fiak és leányok, kik követve a szülők példáját: papok és papnék lettek. Tizennégy unoka köszöntötte a boldog nagyszülőket, kik magas koruk mellett is (egyikőjük 83, másikőjük 71 éves) elég jól érzik magukat. Az Úr teljesítse be hő imádságaikat.

Az egyetemes tanügyi bizottság gyűlése. Dr. Kenessey Béla püspök, a református egyetemes tanügyi bizottság elnöke, e bizottságot f. évi április hó 13-ára hívta össze Budapestre, a református egyház székházába gyűlésre. E gyűlésen kerületünkből résztvesznek: dr. Baltazár Dezső püspök, Dóczi Imre, a tanügyi bizottság alelnöke, György Endre, lapunk főszerkesztője dr. Kun Béla, a jogi oktatás előadója, Simon Károly, a népiskolai oktatás szakelőadója és S. Szabó József, a vallásoktatás szakelőadója.

Lic. Rácz Kálmán pápai főgimnáziumi vallás-tanárt nagy veszteség érte édes apja elhalálózása folytán. A gyászborult férfiú fájdalomában őszinte részvéttel osztakozunk.

Új lelkészek. A resiczai missziói egyházban Szombati-Szabó István tábori lelkész, a klopódiái missziói egyházban pedig Streleczy S. derecskei segédlelkész nyert rendes lelkészi állomást. Az Úr kegyelme sokasodjék meg munkájukon.

Ünnepély Gyulán. Folyó 1916. évi február 27-én délelőtt 11 órakor szép ünnepség színhelye volt a gyulai református templom. Akkor és ott, a gyulai második honvéd-gyalogezred menetszázadba beosztott legénysége részére, közadakozásból készült szép hadi-zászló, — melyen a magyar címeren kívül ott van ez az aranyszálakkal himzett, szentírásbeli mondat: „Addtál a téged félöknek zászlót, melyet felemeljenek az igazságért“ (LX. zsoltár 6. vers), — a templomot egészen megtöltött református és más vallású hívek jelenlétében adatott át rendeltetésének. Ez alkalomból Bagdy Dániel segédlelkész remek beszédben és buzgó imádságban kérte Istennek áldását a zászlóra s az alatta harcoló hősökre, hazánkra, királyunkra, nemzetünkre, hű szövetségeseinkre, hogy a diadal pálmáját juttassa minékünk a mindenható Isten, igaz ügyünkért való küzdelmünkben győzelemre segítsen, hogy a béke áldása minél előbb legyen osztályrészünké!

Jótekonycélú előadás Rozsályon. A református iskola növendékei, Orosz Kálmán református segéd-lelkész vezetésével és buzgólkodására, részben a rok-kantak segélyezésére, részben pedig az egyház költ-ségeinek fedezésére, a mindössze 200 református lelket számláló rozsályi gyülekezetben, február hó 20-án jótekonycélú előadást rendeztek a református iskola tantermében. Nagy Sándor református lelkész alkalmi háborús megnyitó beszéde után, az iskola növendékeinek jól előadott versei következtek. — Ezek után „Az önkéntes nőserég” című egyfelvoná-sos szindarabot adták elő, amit az agilis segédlelkész rendezett s amelynek ügyes előadása a közönséget annyira megnyerte, hogy meg kellett ismételni. — Ezenkívül énekszámok, monológ s felolvasások tet-ték változatossá a környékről is nagy számban meg-jelent hallgatóktól méltányolt előadást. A jól sikerült estély tiszta jövedelme 30 korona volt, melyet ren-deltetési céljára fordítottak.

Dr. Visscher Hugó utrechti egyetemi professzor a magyarok barátja, folyó évi március hó 8-án tartja 25 éves lelkészi és tanári jubileumát. Vivat et vigeat ad multos annos!

Nyugalomba vonult tanító. Parti Gábor hajdu-szoboszlói tanító folyó hó elején, 40 évi hűséges és eredményes munkásság után, nyugalomba vonult. Az Úr áldása kísérje megérdemelt pihenésében.

A mezőtúri főgimnázium önképzőköre március hó 4-én a Kárpáti Diákfalva javára a volt „Nemzeti Szálló” nagytermében hangversenyt rendez, melyen az ifjúsági ének- és zenekaron kívül háborús költe-mények szavalása és egy egyfelvonásos vígjáték elő-adása szerepel.

A Budapesti Hírlap február 29-iki számának tárcarovatában, Lengyel Gyula tollából „A drágasági pótlék” címén érdekes és rokonszenvesen megírt cikk jelent meg a magyar református lelkész életéből. A tárcsa írója felhasználta a „Lelkészegyesület” című lap-társunk egyik közleményében nem rég olvasott adatokat is. Mi a magunk részéről úgy gondoljuk, hogy a kép kissé rikító színekkel van festve s tapasztalatunk szerint a magyar református papnak na-gyobb a tekintélye a hívei között. Lehet ugyan, hogy most, amikor a falusi gazdák közül is a javarész katona, eldurvult a hang a presbiteriumok gyűlésein. No, de a lelkészek iránti jó akaratot a tárcsa írójától nem lehet elvitatni.

Lelkészválasztások más kerületben. A bodolai egyház Serester Tamás kisborostyáni lelkészt, a za-bolai gyülekezet Havadtőy Sándor kovásznai segéd-lelkészt, a nagysajói egyház a nyugalomba vonult Tökés József fiát, Tökés Gyulát, a magyarpalatkai gyülekezet Dósa Dániel kolozsvári hitoktatót hívta meg egyhangúlag lelkészéül.

Az Evangélikus Keresztyén Diákszövetség a múlt hónapban, Budapest, Üllői-út 16/B. sz. a. levő helyiségében „Budapesti Önkéntes-Otthon” címen Katona-Otthont létesített, ahol a hölgybizottság tagjai délután 6 és 1/2 óra között teát osztanak ki.

A Katholikus Népszövetség debreczeni otthona, — mint a Debreczeni Ujságban olvassuk, — február 27-én délután nagyon látogatott közgyűlést tartott, melyen a debreczeni társadalom számos előkelő tagja résztvett. A gyűlésen dr. Bernolák Nándor egyetemi rektor indítványára egy, a hadiárvak részére szolgáló nagy árvaház létesítését mondták ki. A gondolat nagyon szép s minden humánusan gondolkodó ember örömmel látja, ha a haza árváiról minél több oldalról történik gondoskodás, amint hogy ilyen árvaház létesítését már a tiszántúli református egy-házkerület is elhatározta. Ez esetben azonban nem egy nagy egyházi szervezet, hanem csak egy város-nak lélekszám szerint kisebbségben levő vallású tagjai határozták el a szép terv megvalósítását. — Bizony, tanulhatnánk tőlük agilitást.

Kérelem a nagytiszteletű Lelkész urakhoz! Mi-után folyóiratunk első számát még sok helyről, ahon-nan előfizetés sem érkezett, nem kaptuk vissza, tisz-telettel kérjük azokat a nagytiszteletű Lelkész ura-kat, akik a műre előfizetni nem óhajtanak, hogy a küldött mutatványszámot, melyre nekünk szükség-ünk van, mielőbb az alantírt címre visszaküldeni méltóztassanak. A második szám már csak az elő-fizetőknek küldetik meg. Kiváló tisztelettel a „Deb-reczeni Lelkészi Tár” kiadóhivatala, Debreczen, Piac-utca 34. szám.

Szerkesztői üzenetek.

H. S. Homestead. A szíves üdvözlést a régi jó ismeretségre visszaemlékezve, őszintén köszönjük. A dolgozatokat örömmel várjuk, de azt hangsúlyoz-nunk kell, hogy az amerikai magyar reformátusság ügyeiben az egyetemes konvent akció-jával magunkat teljesen azonosít-juk.

D. Nagykároly. A Jászi Viktor emlékére tartott egyetemi ünnepélyen mások is többen óhajtottak volna részt venni. Meghívó bizonyára ment, de — úgy látszik — a meghívók egy kissé későn expediál-tattak.

B. M. Túrkeve. Köszönjük. Az ígéret mielőbbi teljesítését reméljük.

G. P. Mándok. Megérkezett. Válasz levélben megy.

P. S. Visk. A beküldött hírt nagyjából már kö-zöltük a Máramaros nyomán. A felvetett témát ird meg magad. Mikszáth szerint: bajos idegen hőrből dolgozni. Tudom, hogy sok a munka, de telik tőled a mi számunkra is.

Tartalom. A papi család. — Tárcsa: Csiky Lajos, Az Apafi Mihály-féle sosalapítvány s a német egyetemekre járás. — Egyház: Y., Családi vagy drágasági pótlék? — Iskola: B. K., Koedukáció. — Közélet: F. Varga Lajos, Az én emberem és az a bizonyos kurátor. — Külföld: Conciliator, ἩΝΑ ΠΑΝΤΕΣ ἘΝ ᾿ΩΣΙ. — Irodalmi szemle. — Halottaink. — Külöafélék. — Szerkesztői üzenetek. — Melléklet: Hivatalos értesítő 10. szám., Pályázat. —

HIVATALOS ÉRTESITŐ.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1121—1916. szám.

Meghívó.

Elnöktársammal, az egyházkerületi főgondnok úr Óméltóságával együtt, egyházkerületi közgyűlést tartunk június 14-én délelőtt 9 órájára Debreczenbe van szerencsénk összehívni.

Június hó 13-án délelőtt 9 órakor egyházkerületi bírósági ülést, délután 3 órakor esperesi értekezletet; június 14-én délelőtt pedig lelkész-szentelést tartunk. — Utóbbinak részletes programját később fogjuk közzé tenni.

Debreczen, 1916 február hó 25-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1122—1916. szám.

Meghívó.

Tiszántúli egyházkerületi bíróságunk folyó évi június hó 13-án (tizenharmadikán) délelőtt 9 órakor a kollégium dísztermében ülést tart.

Egyházkerületi Főgondnok úr Óméltósága nevében is.

Debreczen, 1916 február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1123—1916. szám.

Meghívó

a debreczeni kollégiumi igazgatótanács folyó évi április hó 27-ik (huszonhetedik) napján délelőtt 9 órakor a kollégiumi kistanács-teremben tartandó gyűlésére.

Egyházkerületi Főgondnok úr Óméltóságának nevében is.

Debreczen, 1916 február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1124—1916. szám.

Meghívó

egyházkerületi tanügyi bizottságunk folyó évi április hó 26-án (huszonhatodikán) délelőtt 9 órakor a kollégium kistanácstermében tartandó gyűlésére.

Debreczen, 1916 február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1125—1916. szám.

Meghívó

egyházkerületi pénzügyi bizottságunk folyó évi április hó 26-án (huszonhatodikán) délután 3 (három) órakor a kollégium kistanácstermében tartandó gyűlésére.

Egyházkerületi Főgondnok úr Óméltósága nevében is.

Debreczen, 1916. évi február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1126—1916. szám.

Meghívó

egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottságunk folyó évi április hó 28. (huszonnyolcadik) napján délelőtt 9 órakor a kollégium kistanácstermében tartandó gyűlésére.

Debreczen, 1916. évi február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1127—1916. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli egyházmegyék espereseihez.

Folyó évi június hó 14-én tartandó egyházkerületi közgyűlésünk alkalmával lelkész-szentelést tartunk.

Felkérem Nagytiszteletedet, miszerint az egyházmegyéjéből felszentelendő névsorát legkésőbb április 15-ig hozzám felterjeszteni méltóztassék.

Atyafiságos szeretettel:

Debreczen, 1916. évi február hó 26-án.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

1134—1916. szám.

A tiszántúli református egyházkerület Nagytiszteletű Esperesi Karának, általa az összes egyházak T. Iskolaszékeinek s Valamennyi középfokú iskola, tanító-és tanítónőképző-intézet és leányiskola Tekintetes Igazgatóságainak.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi február hó 22-én 2516. eln. szám alatt kelt leiratát s az ahhoz csatolt mintát, tudomásul vétel, alkalmazkodás és megfelelő intézkedés tétel végett alább szerinti szövegében közzéteszem.

Atyafiságos tisztelettel és szeretettel vagyok
Debreczen, 1916. évi február hó 28.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

2516—1916. eln. szám.

A m. kir. honvédelmi miniszter úrnak a cs. és kir. hadügyminiszter úrral egyetértően, folyó évi február hó 14-én 44,386—4/1916. szám alatt hozzám intézett megkeresés folytán, van szerencsém felkérni a

Főtiszteletű Főhatóságot, hogy az alárendelt és ügyköréhez utalt azon hatóságokat, hivatalokat, intézeteket, melyek a felmentésre javaslatba hozott népfelkelésre kötelezett alkalmazottaikat felmentésük elintézéséig alkalmazásukban visszatartani jogosultak, utasítani méltóztassék, hogy azon népfelkelésre kötelezett alkalmazottaikról, akiket a jövőben felmentésre javaslatba hoznak s e címen felmentésük elintézéséig alkalmazásukban visszatartanak, a mellékelt minta szerinti névjegyzéket azonnal azon honvédekiegészítő, illetve cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokságnak küldjék be, amelyhez az illető népfelkelésre kötelezetteknek a bemutató szemlénél nyert népfelkelési igazolványi lapon feltüntetett beosztás szerint bevonulniok kellene. A már eddig felmenteni kért oly népfelkelésre kötelezett alkalmazottaikról, akikre vonatkozólag a felmentési határozat ezideig hozzájuk nem érkezett volna, azonnal ugyancsak a mellékelt minta szerinti névjegyzék küldendő meg az említett parancsnokságoknak.

Ugyanilyen eljárás követendő a Főtiszteletű Főhatóság hatóságánál (hivatalánál vagy intézeténél) működő felmentésre javaslatba hozott népfelkelésre kötelezett alkalmazottakra vonatkozólag is.

Ez intézkedésnek az a célja, hogy a kiegészítő (kiegészítési kerületi) parancsnokságok azon népfelkelésre kötelezettekéről, akik névszerint még felmentve nincsenek, de felmentésükig alkalmazásukban megmaradni jogosultak, felesleges kérdezősködések és iratváltások elkerülésével, hiteles értesülést nyerjenek.

Azok az alkalmaztatási kategóriák, amelyek felmentésüket felmentésre való javaslatba hozataluk esetén alkalmazásukban várhatják be, a következők:

1. Közhatóságok, hivatalok és intézetek alkalmazottai.

M. kir. honvédelmi miniszter.

A 44.386/4—1916. számhoz.

A hatóság, hivatal, vállalat stb. megnevezése

2. A hadi forgalomban részes vasútak bármely kategóriái népfelkelésre kötelezett alkalmazottai, akár tartósan, akár ideiglenesen vannak alkalmazva, akár pedig csak kisegítő munkásokul vagy napszámosokként vannak felfogadva.

3. A tengerhajózási vállalatok alkalmazottai.
Budapest, 1916. évi február hó 22.

Jankovich.

Pályázat

a hajduszoboszlói református önálló kántori állásra.

1. Fizetés: a) készpénz 1600 kor. az egyház pénztárából havi előleges részletekben; b) stóla énekszós vagy házas temetéstől 2 korona, templomos temetéstől 4 korona, városi segélyektől és állami ápolt gyermekektől 1 korona (A stóla körülbelül évi 1000—1200 korona.); természetbeni lakás.

2. Kötelessége: templomi isteniszteletek, temetések végzése, iskolahagyott gyermekekből temetési énekkar szervezése és állandó tanítása. Pályázati kérvények tanítói oklevéllel és kántori képesítéssel ellátva *follyó évi március 22-ig* a hajduszoboszlói református lelkészi hivatalhoz küldendő. A próba ideje minden pályázóval közöltetni fog, útiköltség fejében 20 koronát csak azoknak fizet az egyház, akiket meghív a próbára.

Presbiterium.

I. sz. minta.

Folyó szám	Vezeték és keresztnév	Születési év és hely	I l l e t ő s é g e				P o l g á r i f o g l a l k o z á s a			A nélkülözhetetlenség irrtokoiása	Mióta van a hatóság-nál, hivatalban, üzemben stb.	Bemutató szemlére vonatkozó adatok			Megjegyzés
			Község	Járás	Vármegye	Ország	Hatóság, hivatal, vállalat stb.	Tartózkodási hely, alkalmazási hely	Szolgálati minőség, a foglalkozás neve			Bemutató szemlére állított	A bemutató szemlén nyert osztályozása	Bevonulni tartozik en hez	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

A mai napon a cs. és kir. hadügyminiszteriumnak, a m. kir. honvédelmi miniszteriumnak, az i katonai parancsnokságnak, a m. kir. honvéd kerületi parancsnokságnak bejelentetett, hogy „nélkülözhetetlen”-nek lett megjelölve, miért is fölmentési kérvényének elintézését polgári alkalmazásában bevárhatja. Esetleges kilépése azonnal be lesz jelentve.

A meg nem felelő rész törlendő.

191..... hó.....

a hatóság, hivatal, üzemben stb. főnökének aláírása.

A „Debreceni Lelkészi Tár”

Szerkesztik: Dr. Lencz Géza és Dr. Varga Zsigmond

2-ik száma megjelent!!

TARTALMA:

I. Theologiai Értesítő.

Dr. Varga Zsigmond. Az ótestamentumi nyelvészeti kutatások legújabb iránya, jellemzése és irodalmi szemléje.

II. Beszédek és imák különféle istentiszteleti alkalmakra.

Bede László. Szabadság ünnepén. Ima március 15-re. (Háborús.)

Bokor Sándor. Kiábrándulások. Közönséges egyházi beszéd Robertson után.

Csiky Lajos. Krisztus hegyi megdicsőülése. Bibliai magyarázat.

Dr. Daxer György. Krisztus követése a keresztfelvételében. Böjti prédikáció. (Háborús.)

Péter Mihály. A templom a keresztyén ember vára. Közönséges. (Háborús.)

Dr. Tüdös István. Ne szeressétek a világot. Böjti egyházi beszéd. előimával.

Előfizetési díja:

Egész évre 14 K. Felévre 7:50 K. Negyedévre 4 K. Az „Evangélikus Lap”, „ORLE” és „MELE” tagjainak egész évre 12 K.

Mutatványszámot az első számból kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Kiadóhivatal Debrecen, Piac-utca 34. szám.

GEBAUER KÁROLY és TSA.

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET.
(KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)

Debrecen szabad királyi város legrégebbi temetkezési vállalata. Alapított 1868. évben

Elvállal temetések rendezését Debrecenben, valamint az ország bármely részében, a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy a harc-tér bármely részéből, előre megállapított leg-szolidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és érc koszorúkból.

Sürgőnycim: Gebauer temetkezési intézet Debrecen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadtatik.

Lelkész és vallásstanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, család- és ifjúsági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

Megyei és Belső

Előfizetési díja egy évre 2 kór. Az Ébresztőnek minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúhoz el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Főherceg Sándor-utca 28.

Háborús irodalmi ujdonság!

Éppen most jelent meg.

Sándor debreczeni ref. lelkész, kiváló népies egyházi író műve:

Örökzöld koszoru hőseink sirhalmára.

Végzetlen könyveoske a világháború gyászvisolól használatára.

A kötet elején két oldalon „Hősök emléklapja” van. Első rész: **Elmélkedések.** Második rész: **Imádságok.** Harmadik rész: **Halotti énekek, Emlékversek, Búcsúztatók.**

Aki ezt a könyvecskét majd olvassa, könnyel felszáradnak, lelke megnyugszik; a gyász télen-sége helyett az Istenben bizó munka mezejére visszatér s áldást fog mondani még arra is aki kezébe juttatta az

„Örökzöld koszorút!”

Hisszük, hogy ez a mű hatalmas eszköze lesz magyar népünk talpraállításának s a fájó múlt helyett egy szebb jövő megteremtésének.

A 160 oldalra terjedő 12¹/₁—8¹/₂ cm. nagyságú, zsebbe tehető, **gyönyörű emlékkönyv** ára díszes fekete vászonkötésben, dombornyomással és aranyozott címfelirattal darabonként 1 korona, 10 drb. vételnél 90 fillér darabja, 50 drb. vételnél 80 fillér darabja, 100 drb. vételnél 70 fillér darabja.

Megrendelhető a kiadónál:

HOFFMANN és KRONOVITZ könyvkiadóhivatala
Debrecen, Piac-utca 49. sz.